

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 593/2024-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Patrikom Ozimaničom, Dúbravská cesta 2, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-8C/87/2017 (predtým Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/87/2017) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B2-8C/87/2017 (predtým Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/87/2017) **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. B2-8C/87/2017 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **3 500 eur**, ktoré jej **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 593/2024-12 z 22. októbra 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručenou mu 9. októbra 2024, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-8C/87/2017 [(ďalej len „napadnuté konanie“), konanie pôvodne vedené pred Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 8C/87/2017]. Sťažovateľka tiež navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal jej primerané finančné zadostučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a obsahu spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka je stranou sporu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) po rozvode manželstva, ktoré iniciovala žalobou podanou 21. decembra 2017 na Okresnom súde Bratislava II [(ďalej len „okresný súd“), pôvodne príslušný na konanie do 31. mája 2023, pozn.]. Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľka popisuje, že prvé pojednávanie sa uskutočnilo 20. apríla 2023 a bolo odročené na neurčito (čo je v rozpore so zákonom). Od podania žaloby, resp. jej doplnenia (26. marca 2018), do momentu realizácie prvého pojednávania uplynulo 5 rokov, pričom do podania ústavnej sťažnosti ďalší termín pojednávania vo veci nariadený nebol. Postup vo veci konajúceho súdu sťažovateľka považuje za neakceptovateľný a neospravedlňiteľný. Dňa 24. januára 2024 sa písomne vyjadrila k vypracovanému znaleckému posudku, ale uplynulo ďalších viac než 8 mesiacov a mestský súd nevykonal žiadny procesný úkon, čím len prehĺbil už značné neodôvodnené prietahy v predmetnom súdnom konaní. K právnej a skutkovej zložitosti veci uvádza, že hoci môže byť rozhodovanie o vyporiadaní BSM zložitejšie, predmet konania patrí medzi bežnú agendu všeobecným súdom. Tvrdí, že svojím správaním nijako neprispela k neprimeranej dĺžke konania (uvedomuje si tiež, že relevantné pre počítanie začiatku konania je doplnenie žaloby z 26. marca 2018, pozn.) a zbytočné prietahy spôsobil výlučne mestský súd (predtým okresný súd) svojou nečinnosťou. Sťažnosť predsedovi súdu na prietahy v konaní, ktorú podala 5. septembra 2024, bola vyhodnotená ako dôvodná.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka namieta neprimeranú dĺžku napadnutého konania v dôsledku opakovanej nečinnosti mestského súdu. Poukazujúc na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva k problematike zbytočných prietáhov, zdôrazňuje, že postup mestského súdu v jej veci je neakceptovateľný, nemožno ho ničím ospravedlniť a doterajšia dĺžka konania (6 a pol roka) vedená pred súdom prvej inštancie bez právoplatného skončenia veci je neprimeraná.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Mestský súd vo svojom vyjadrení sa k obsahu ústavnej sťažnosti sp. zn. 1SprV/789/2024 z 13. novembra 2024, uvádzajúc chronologický prehľad procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní, potvrdil existenciu zbytočných prietáhov v postupe okresného súdu a následne mestského súdu, a to v období od 27. februára 2021 do 20. marca 2023 a od obdobia 6. marca 2024 do súčasnosti, keď nekonal vo veci plynule. Uviedol tiež, že pojednávanie nariadené 2. marca 2021 bolo odročené z dôvodu opatrení prijatých v súvislosti s pandemickou situáciou COVID-19. Podľa mestského súdu je uvedené prietahy možné kvalifikovať ako dôvodné, keďže

neboli zapríčinené správaním strán sporu v označenej právnej veci a dĺžka konania je vzhľadom na okolnosti prípadu neprimeraná.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

7. Povinnosť každého všeobecného súdu a jeho sudcu konať rýchle a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Súd je povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným prietahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a určovať poradie jednotlivých procesných úkonov tak, aby konanie pred ním bolo rýchle a hospodárne (§ 157 ods. 1 CSP).

8. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

9. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom napadnutého konania je vyporiadanie BSM. Takýto typ sporu patrí medzi bežnú agendu prejednávanú a rozhodovanú civilnými súdmi a jeho problematika disponuje početnou judikatúrou a ustálenou súdnou praxou. Ani daná vec nevykazuje osobitnú právnu ani skutkovú zložitost'. V správaní sťažovateľky neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania. Sťažovateľka síce doručila okresnému súdu žalobný návrh, ktorý musela na jeho výzvu doplniť (k tomu bližšie bod 10 odôvodnenia tohto nálezu), táto okolnosť však nie je spôsobilá negatívne ovplyvniť dĺžku napadnutého konania v kontexte celkovej doby jeho trvania.

10. Pokiaľ ide o postup vo veci konajúceho súdu, ten po podaní žaloby 21. decembra 2017 a výzve sťažovateľky uznesením č. k. 8C/87/2017-76 z 31. januára 2018 na doplnenie žaloby (uznesenie bolo sťažovateľke doručené 15. marca 2018 a sťažovateľkou bolo doplnené 26. marca 2018, pozn.)

následne realizoval len nevyhnutné úkony podľa § 167 ods. 2 CSP a prvé pojednávanie vo veci uskutočnil až 20. apríla 2023 (pojednávanie určené pôvodne na 2. marec 2021 bolo zrušené z dôvodu pandemickej situácie COVID-19, pozn.) a zároveň ho odročil na účel znaleckého dokazovania. Okresný súd uznesením č. k. 8C/87/2017-116 z 21. apríla 2024 uložil stranám sporu povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého posudku (sťažovateľka preddavok zložila 12. mája 2023, žalovaný tak neurobil, pozn.). Znalecký posudok bol predložený mestskému súdu 8. januára 2024 a sťažovateľka sa k nemu písomne vyjadrila 24. januára 2024. Vec sťažovateľky bola 9. mája 2024 pridelená novému zákonnému sudcovi, ktorý zatiaľ termín pojednávania nenariadil. Z uvedeného možno uzavrieť, že ani podanie sťažnosti na prietahy predsedovi súdu (5. septembra 2024) a ani podanie ústavnej sťažnosti (9. októbra 2024) doteraz nevedlo k obnoveniu plynulosti konania a mestský súd stále postupuje v rozpore s požiadavkou rýchlosti a hospodárnosti konania.

11. Pre úplnosť ústavný súd k argumentu okresného súdu, ktorým poukazuje na obdobie pandémie COVID-19, poznamenáva, že pri svojom rozhodovaní prihliada i na objektívnu skutočnosť tzv. covidového obdobia (napr. m. m. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 42/2020 či I. ÚS 109/2021). Na druhej strane však s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prejednávanej veci identifikovaná nečinnosť súdu výrazne presiahla tzv. pandemické obdobie rokov 2020 až 2022. Aj bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že napadnuté konanie ku dňu jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti nielenže nie je právoplatne skončené, ale nie je v ňom ani meritórne rozhodnuté a nateraz súd ani nevykonáva úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci.

12. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy spočívajúce v absolútnej nečinnosti mestského súdu a predtým okresného súdu, ktorými došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v ňom bez zbytočných prietahov (body 1 a 2 výroku tohto nálezu). Mestský súd je povinný pritom postupovať striktne v súlade s princípmi procesnej ekonómie (čl. 17 CSP) vrátane dôsledného využitia prostriedkov procesného útoku, procesnej obrany podľa §149 až §151 CSP a prospektívnej sudcovskej koncentrácie podľa § 153 CSP.

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

13. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur. Ústavný súd, vychádzajúc zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru a majúc na zreteli, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, s ohľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie 3 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

14. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľke ústavný súd prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania vedeného pred súdom prvej inštancie (21. decembra 2017) v trvaní takmer siedmich rokov, ako aj na opakovanú nečinnosť mestského súdu. Vzhľadom na uvedené vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovelo (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.
Trovy konania

15. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia 713,96 (bod 4 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 343,25 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 13,73 eur, t. j. spolu 713,96 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

16. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. novembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu